

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНИЙ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ
ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія і практика професійної підготовки молоді
у закладах освіти

освітній ступінь доктор філософії
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назвагалузізнань)

спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
(код і назваспеціальності)

Освітня програма / спеціалізація Освітні, педагогічні науки
(код і назваспеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-наукової програми

 Н.В. Кічук
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти
протокол № 10 від 15 травня 2019р.

Завідувач кафедри доц. Іванова Д.Г.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради
педагогічного факультету

 С.Д. Пенькова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: Звєкова Вікторія Корніївна, доцент кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

Рецензент програми: Рашидов Сейфулла Фейзуллайович, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>
<i>Кількість кредитів: 4</i>	<i>Лекції:</i>	
	20	6
<i>Модулів: 1</i>	<i>Практичні заняття:</i>	
<i>Загальна кількість годин: 120</i>	20	6
<i>Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4</i>	<i>Лабораторні заняття:</i>	
<i>Семестр: 3-8</i>	<i>Семінарські заняття:</i>	
<i>Тижневе навантаження (год.):</i> - аудиторне: 3 - самостійна робота: 6	<i>Консультації:</i>	
	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
<i>Форма підсумкового контролю: залік</i>		
<i>Мова навчання: українська</i>	<i>Самостійна робота:</i>	
	80	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет теоретична та професійна підготовка молоді у закладах освіти, в організаційно педагогічній діяльності й освітніх парадигмах на сучасному етапі навчання.

Метою підготовка фахівців, які зможуть, ґрунтуючись на новій філософії вищої освіти, професійно застосовувати на практиці сучасні методи та форми викладання у вищому навчальному закладі.

Передумови для вивчення дисципліни: опанування здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр», «магістр».

Міждисциплінарні зв'язки: актуальні проблеми філософії науки, інноваційні технології навчання і виховання в закладі вищої освіти.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Знання: структури вищої освіти в Україні, специфіки професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи; вміння використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи зі студентами, інноваційні методи навчання.

Уміння: планувати, організовувати та проводити навчальну і навчально-методичну роботу відповідно до освітніх стандартів вищої школи; розробляти документацію щодо забезпечення освітньої діяльності з навчальної дисципліни у вищому навчальному закладі; ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо планування, організації та ведення освітньої діяльності у вищому навчальному закладі.

Комунікація: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з актуальних проблем теорії і практики професійної підготовки молоді та її діяльності; здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність); налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти, тавивчати досвід професійної підготовки фахівців у вишах зарубіжжя.

Автономність та відповідальність: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків; створювати позитивний імідж професії, її статусу в суспільстві.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	(практичні)	Лабораторні	Консультації	заняття	робота	Аудиторні	Лекції	(практичні)	Лабораторні	Консультації	заняття	робота
		1.	Теоретичні і методичні засади модернізації професійної освіти.	4	2	2	-	-	-	8	2	2	-	-	-
2.	Психолого-педагогічні засади професійної підготовки сучасних фахівців.	4	2	2	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	10
3.	Теорія і практика виховної роботи в системі професійної освіти.	6	4	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	15
4.	Педагогічні системи і парадигми у професійній освіті.	4	2	2	-	-	-	10	2	-	2	-	-	-	15
5.	Інноваційні процеси в розвитку професійної освіти.	4	2	2	-	-	-	10	2	2	-	-	-	-	15
6.	Теоретичні засади розробки змісту професійного навчання.	6	2	4	-	-	-	10	2	-	2	-	-	-	15
7.	Сучасні зарубіжні технології у професійній освіті.	8	4	4	-	-	-	10	4	2	2	-	-		14
8.	Система неперервної професійної освіти.	4	2	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	10
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		40	20	20				80	12	6	6				108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1: Теоретичні і методичні засади модернізації професійної освіти.

Методологія і методипрофесійнихпедагогічнихдосліджень. Сучаснийкатегоріально-понятійнийапаратпсихолого-педагогічних наук, методиобґрунтування та проведеннянауково- педагогічногоексперименту.Актуальність та змістміждисциплінарних проблем щодостановленнялюдини як суб'єктаосвіти та професійноїдіяльності. Комплексніметоди у здійсненніпедагогічнихдосліджень.

Тема 2: Психолого-педагогічні засади професійної підготовки сучасних фахівців.

Психолого-педагогічні концепції формування професійно-значущих якостей і здатностей особистості в умовах ринку. Особистість в системі професійної освіти і реальних умов праці. Особливості професійної діяльності в умовах ринкового середовища. Проблеми щодо професійної адаптації особистості. Працездатність, динаміка працездатності особистості в сучасних умовах праці. Психолого-педагогічні фактори професійної успішності і конкурентоздатності фахівця.

Тема 3: Теорія і практика виховної роботи в системі професійної освіти.

Сучасні моделі виховання в особистості ринкових цінностей. Особистісно-орієнтоване виховання. Особливості організації виховного процесу в освітніх установах. Діяльність практичних психологів і соціальних педагогів у професійній підготовці майбутніх фахівців. Професійна орієнтація, професійне самовизначення, професійна адаптація учнівської молоді. Наступність у професійному вихованні молоді.

Тема 4: Педагогічні системи і парадигми у професійній освіті. Основні елементи педагогічної системи. Методичні засади консультування студентської молоді з планування та реалізації професійної кар'єри. Науково-експериментальні дослідження як мотиватор розвитку професійної кар'єри.

Тема 5: Інноваційні процеси в розвитку професійної освіти.

Принципи реалізації ідеї гуманізації професійної освіти: його гуманітаризація; фундаменталізація; компетентісно-діяльнісна спрямованість професійної освіти. Розвиток ідеї демократизації професійної освіти як посилення його соціальної спрямованості. Принципи реалізації ідеї демократизації освіти щодо самоорганізації та саморозвитку сучасної особистості. Принципи реалізації ідеї випереджувальної професійної освіти. Принципи реалізації ідеї безперервної професійної освіти, багаторівневості професійних освітніх програм; додатковості (взаємодоповнюючі програми) базової і післядипломної професійної освіти; гнучкості і наступності професійних освітніх програм.

Тема 6: Теоретичні засади розробки змісту професійного навчання. Сучасні соціально-економічні вимоги щодо змісту професійної освіти. Загальні підходи до відбору змісту на основі державного стандарту професійної освіти. Навчальний план, модель навчального плану, типовий робочий і навчальні плани. Типові та робочі навчальні програми. Форми реалізації змісту професійного навчання. Моделювання змісту професійного навчання майбутнього фахівця у процесі його підготовки.

Тема 7: Сучасні зарубіжні технології у професійній освіті.

Основні тенденції розвитку професійної освіти на європейському і світовому рівнях. Сучасні моделі професійної підготовки особистості. Гуманізація професійної освіти; орієнтація на самостійну роботу студентів; соціалізація і професіоналізація особистості в умовах професійної діяльності. Основні характеристики зарубіжних систем професійної освіти в Німеччині, Франції, Англії, США. Зарубіжні моделі неперервної професійної освіти.

Тема 8. Система неперервної професійної освіти.

Інституціональні форми додаткового післядипломної професійної освіти. Внутрішньо-фірмове навчання кадрів на виробництві: підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації персоналу. Ступенева системанавчання персоналу. Модульна система навчання на підприємствах. Неформальна освіта дорослих. Розвиток самоосвіти дорослих.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Форми і методи професійного навчання.

Тема 2. Організація комплексних досліджень щодо розв'язання конкретних практичних професійних завдань.

Тема 3. Проектування та моделювання змісту професійної підготовки молоді у закладах освіти.

Тема 4. Педагогічні системи і парадигми у професійній освіті.

Тема 5. Презентація навчально-методичних матеріалів.

- Тема 6. Моделювання навчально-виховного процесу.
 Тема 7. Сучасні зарубіжні технології у професійній освіті.
 Тема 8. Система неперервної професійної освіти.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10	Відповіді на практичних заняттях, Он-лайн й конспект, або робота на MOODLE
2.	Підготовка до практичних занять.	10	Відповіді на практичних заняттях
3	Підготовка до модульного контролю	10	Написання модульної контрольної роботи
4	Робота з Інтернет-ресурсами.	10	Анотації книг та їх конспекти на Facebook Конспект Реферат Презентація
5	Виконання самостійних робіт за темами.	10	Наявність робіт
6	Виконання практичних завдань: розробка та презентація програми	10	Розробка та презентація програми
7	Написання доповідей, ессе, опрацювання літератури за темами, конспект нормативних документів, систематизація основних дефініцій до тем	20	Наявність виконаних робіт
	Разом	80	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Громкова, М. Т. Педагогика высшей школы [Электронный ресурс]: учеб.пособие для студентов педагогических вузов / М. Т. Громкова. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. - 447 с.
– Режим доступа: <http://znanium.com/bookread.php?book=377155>
2. Лозовецька В.Т. Професійна орієнтація молоді в умовах сучасного ринку праці: монографія [Електронний ресурс] / В.Т.Лозовецька – К., 2012.– 163 с. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/2950/>
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки - Режим доступу: http://guonkh.gov.ua/reforma_osviti/1517.html

Тематика рефератів

Обирається аспірантом згідно теми його дисертаційного дослідження.

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 20 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання аспірантом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з сучасних теорій модернізації професійної освіти, а також вміння застосовувати ці знання при аналізі та проектуванні, проведення різних форм, формування принципово нового підходу до теорії і практики професійної підготовки молоді.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Інтегративний підхід до реалізації принципу гуманізації у професійній освіті.
2. Активізація творчої пізнавальної діяльності особистості у навчальному процесі.
3. Комунікативний аспект професійної діяльності педагога.
4. Методологічні засади формування соціально-професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Абашкіна Н. В. Принцип розвитку професійної освіти в Німеччині. – К.: Вища школа, 1978. – 207 с.
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А.М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
3. Антологія педагогічної думки Східної Галичини та українського зарубіжжя ХХ століття: навчальний посібник / [Т.К.Завгородня, З.І.Нагачевська, Н.М.Салига та ін.]. – Івано-Франківськ: Вид-во "Плаї" ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 218-227. (Гриф МОН України). [Джус О.В. – 2 др. арк.].
4. Бех І.Д. Виховання особистості: сходження до духовності / І.Д. Бех. – Київ:Либідь, 2006. – 272 с.
5. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої системи освіти: монографія /В.Ю.Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.: іл.
6. Васянович Г. П. Морально-правова відповідальність педагога (теоретико-методологічний аспект): Монографія. – Львів, 1997. – 163 с.
7. Вища освіта в Україні: навч. посіб / за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К.:Знання, 2005. – 327 с.
8. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник / С.С. Вітвицька. – К.: Центр навч. літ., 2006. – 384 с.
9. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: посібник для педагогічних працівників, студентів педагогічних вищих навчальних закладів. – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2002. – 116с.
10. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. / Дичківська І.М. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
11. Джус О. Високі школи української діаспори як чинник інтеграції зарубіжних українців у світове співтовариство / О.Джус // Научные труды “Современные тенденции в педагогическом образовании и науке Украины и Израиля: путь к интеграции”. – Ариэль (государство Израиль): Университетский центр Ариэль в Самарии, 2013. – № 4. – С. 145-151.

12. Джус О. Творча спадщина Софії Русової періоду еміграції: Монографія / О.Джус. – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 260 с.
13. Джус О. Український робітничий університет у Празі – предтеча дистанційної освіти українського зарубіжжя / О. Джус // Інновації в освіті: матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 16-17 жовтня 2012 р.): тези доповідей. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – С. 32-34.
14. Джус О.В. Професійна підготовка молоді на військовому факультеті Українського народного університету в таборі інтернованих (Польща, 1921-1922 рр.) / О.В.Джус // Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу». – Луцьк, 2015.
15. Джус О.В. Професійна підготовка молоді в Українській студії пластичного мистецтва у Празі / О.В.Джус // Обрії: Науково-педагогічний журнал Івано-Франківського ОПОПП. – Івано-Франківськ, 2015. – № 1. – С. 12-15.
16. Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України в 2016 р. та в період 2012-2016 рр. / За заг. ред. В.Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка, 2017. – 544 с.
17. Зербино Д.Д., Рыбачук А.В. Школа науки. Монографія / Д.Д. Зербино, А.В. Рыбачук. – К.: Логос, 2016. – 231 с.
18. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1036 с.
19. Коваленко О. Е. Методика професійного навчання: підручник для вищих навч. закладів / О. Е. Коваленко. – Х.: Вид-во НУА, 2005. – 360 с.
20. Козій М. К. Формування творчої ініціативи майбутніх вчителів, вихователів в умовах педагогічного навчального закладу: Методичний посібник. К., 1995. 57 с.
21. Корсак К.В. Світова вища освіта: порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К.В. Корсак. – К.: МАУП – МКА, 1997. – 208 с.
22. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст.: навч. посіб. / В. Кравець. – Тернопіль, 1996. – 290 с.
23. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: навч. посіб. / В. Кравець. – Тернопіль. – 1996. – 436 с.
24. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / В.П. Кравець. – К., 1994. – 360 с.
25. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. – К.: Знання, 2003. – 450 с.
26. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917 – 1985 рр.) / за ред. Лугового В.І. – К.: Либідь, 1992. – 196 с.
27. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). Збірник наукових праць. – К.:Видавничий дім «Сам», 2017. – 400 с.

Допоміжна

1. Андрущенко В. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір / В. Андрущенко, І. Гляревська // Рідна школа. – 2012. – №12. – С. 3 – 8.
2. Артемчук Г.І. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку / Г.І. Артемчук, В.В. Попович, Г.Г. Січкаренко. – К.: Ленвіт, 2004. – 176 с.
3. Вища освіта і Болонський процес: підручник / Г.Ф. Пономарьова та ін. – Харків: ХГПА, 2011. – 304 с.
4. Высшее образование в XXI веке. Всемирный статистический обзор по высшему образованию 1980 – 1995 гг. – ЮНЕСКО: Париж, 5 – 9 октября, 1998 г. – 71 с.
5. Вища школа Української РСР за 50 років: іст. нарис / відп. ред. В.І. Пітол. – К.: Вид-во Київського ун-ту, 1968. – 539 с.

6. Дмитриченко М.Ф. Вища освіта і Болонський процес / М.Ф. Дмитриченко, Б.І. Хорошун та ін. – К.: Знання України, 2006. – 440 с.
7. Козак Н.Л. Університетська освіта: навч. посіб. / Н.Л. Козак, І.М. Шоробура. – Львів: Новийсвіт – 2000, 2011. – 180 с.
8. Мірний І. Український Високий Педагогічний Інститутім. М.Драгоманова в Празі (1923-1933) / Мірний І. [Історія інституту]. – Прага, 1934 – 144 с.
9. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні // НАПН України; за заг. ред. В.Г.Кременя. – К.: Пед. думка, 2016. –448 с.
10. Пуховська Л.П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності: монографія / Л.П. Пуховська. – К.: Вища школа, 1997.
11. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. / З.І. Слєпкань. – К.: Вища школа, 2005. – 239 с.